

Det finnes alternativer

**FRITZ C.
HOLTE**

KRONIKK

Det vakte oppsikt da Nei til EU-toppen Cathrine Holst i Klassekampen 11. mars sa at hun nå mener at Norge bør bli medlem av EU. Hennes nye standpunkt bygde på en forutsetning om at Norge fortsatt kommer til å være knyttet til EU, enten gjennom EØS-avtalen eller gjennom EU-medlemskap.

Hun begrunner det nye standpunktet med at hvis Norge går inn i EU, kan vi ved å samarbeide med andre land, påvirke utviklingen i EU.

Også flere andre har i det siste sagt sin mening om EØS og EU. I de innleggene jeg har lest, forutsettes det at Norge fortsatt skal være knyttet til EU, enten gjennom EØS-avtalen eller gjennom EU-medlemskap.

Jeg kommer tilbake til Holst. Men først litt om et prosjekt jeg har arbeidet med siden 1990. Bakgrunnen for prosjektet er at i industrilandene finnes det en gruppe alvorlige problemer jeg kaller «De fem problemene». De er offentlig fattigdom, høy arbeidsløshet, skjev fordeling av de inntektene som skapes i næringslivet, et brutalt arbeidsliv for noen, og bruk av produksjonsmetoder som skaper globale miljøproblemer.

I prosjektet drøfter jeg tre måter den økonomiske virksomheten i et land eller en gruppe land kan organiseres på. Jeg kaller dem: «Det nåværende økonomiske systemet, Det alternative systemet for Norge og Det alternative systemet for Industrisamfunnet.»

Her skal jeg drøfte forholdene for Norge. Men hovedtrekkene i det jeg skriver, gjelder også for andre industriland.

For å klare seg i konkurransen med utenlandske bedrifter, må norske bedrifter stadig modernisere sitt

produksjonsutstyr. Til det trengs kapital. Fordi kapital langt på vei kan overføres fritt over landegrensene, er det en konkurranse mellom industrilandene om å få tilført kapital. Hvis Norge blir en taper i den konkurransen, vil norske bedrifter bli stadig mindre effektive enn utenlandske bedrifter. Det vil føre til at Norge hvert år taper arbeidsplasser til utlandet.

Hvis Norge skal unngå å bli en taper i den konkurransen, må norske myndigheter føre en politikk som gjør Norge attraktivt for investeringer i landets næringsliv. Det kan vises at de tiltakene som må brukes for å oppnå dette, gjør det umulig å redusere «De fem problemene».

Med «Norges konkurransevne» menes «norske bedrifters evne til å konkurrere med utenlandske bedrifter». Det er en konkurranse mellom industrilandene om konkurransevnen. Norge må unngå å bli en taper i den konkurransen. Det vil føre til at det hvert år tapes arbeidsplasser til utlandet.

Hvis Norge skal unngå å bli en taper i konkurransen om konkurransevnen, må myndighetene bruke tiltak som gjør det umulig for dem å redusere «De fem problemene».

Det er ønskelig å få redusert «De fem problemene», men viktigere å unngå at Norge hvert år taper arbeidsplasser til utlandet. Jeg konkluderer derfor slik:

Under det nåværende økonomiske systemet må Norge delta i to konkurranser. For hver av dem gjelder dette: Deltakingen i den gjør det umulig for myndighetene å sørge for at Norge får redusert «De fem problemene».

Det er den frie flyten av kapital varer og tjenester over landegrensene som er årsaken til at Norge må delta i de to konkurransene. Av dette følger:

Den frie flyten av kapital og produkter over landegrensene er det trekket ved det nåværende økonomiske systemet som gjør at det er umulig for myndighetene å sørge for en varig reduksjon av

Systemdebatten bør ikke være en debatt om vi bør velge pest eller kolera.

«De fem problemene» under dette systemet.

Tilbake til Holst. Hun mener at hvis Norge går inn i EU, kan Norge bidra til å forandre EU. Men jeg antar at hun ikke tror at norsk EU-medlemskap kan føre til at EU går bort fra fri flyt av kapital, varer og tjenester over landegrensene i EU.

Så lenge det er fri flyt i EU, og det vil være lenge, er det fri flyt mellom landene i EØS-området. Sett at Norge gjennom EØS-avtalen eller EU-medlemskap er et av disse landene. I så fall vil det være så store innslag av fri flyt over Norges grenser at Norge må delta i de to konkurransene.

Det betyr derfor at norske myndigheter ikke kan sørge for en varig reduksjon av «De fem problemene», hvis Norge enten er EU-medlem eller knyttet til EU gjennom EØS-avtalen. Jeg tror det er en virkning av å være knyttet til EU som Holst vil mislike sterkt. For å bruke et folkelig uttrykk. I valget mellom EØS-avtalen og EU-medlemskap står Holst overfor et valg mellom pest og kolera.

Systemdebatten bør ikke være en debatt om vi bør velge pest eller kolera. Vi bør lete etter andre alternativer enn de to Holst og mange andre drøfter nå. Jeg mener at jeg har funnet akseptable «andre alternativer» og har gjort rede for dem i en bok som kommer på UNIPUB forlag denne måneden.

Mitt budskap til Holst og andre som sammenligner økonomiske systemer er: Ha et videre perspektiv! Drøft også andre alternativer enn de to dere er opptatte av.

Fritz Holte er tidligere professor i sosialøkonomi ved Norges Landbrukskøleskole (nå UMB) og forfatter av debattboka «En fjerde vei», som nå er tilgjengelig på Unipub forlag.

IKKE UUNNGÅELIG: Frankrikes finansminister Christine Lagarde hadde formannskapet da EUs finansministere møttes i Brussel tirsdag. Men selv om EU er mektige, finnes det alternativer til deres finanspolitikk, skriver Fritz Holte.

FOTO: SCANPIX